

רב אמר: ברכתה "שהכל נהיה בדברו".

ושמואל אמר: ברכתה "בורא מיני מזונות".

אמר רב חסדא: ולא פליגי, הא דברי שמואל נאמרו בשתייתא עבה, הא דברי רב נאמרו בשתייתא רכה וכדמפרש ואזיל.

עבה שלאכילה עבדי לה, לכן מברכים עליה "בורא מיני מזונות",

רכה שלרפואה קא עבדי לה ולא להנאה, אין מברכים עליה אלא שהכל⁽¹¹⁾.

מתיב רב יוסף: הרי שנינו בברייתא במסכת שבת שנחלקו תנאים אם מותר לגבל שתייתא עבה בשבת על ידי שינוי, ומבואר בהמשך הברייתא שם: ושויין תנאים אלו, שבוחשין את השתות [השתיתא כשהיא רכה] בשבת על ידי שינוי,

וכן ששותים זיתום המצרי [משקה משלשל] בשבת ולא חוששים לאיסור רפואה.

ומהטעם שיבואר להלן.

ואי סלקא דעתך ששתייתא לרפואה קא מכויין וכי רפואה בשבת, מי שרי? ובהכרח ששותים שתייתא רכה לשם אכילה ומדוע אמר רב לברך עליה שהכל.

אמר ליה אבוי: וכי את לא תסברא כדברי רב?

והא תנן: כל האוכלין אוכל אדם לרפואה בשבת, וכל המשקין שותה, ומדוע אין חוששים בזה משום איסור רפואה,

אלא מה אית לך למימר, שההיתר להתרפאות בהם בשבת הוא משום שגברא לאכילה קא מכויין ולא לשם רפואה,

הכי נמי בשתייתא מותר לעשותה בשבת משום שגברא לאכילה קא מכויין ולא לשם רפואה.

לישנא אחרینא: אלא מה אית לך למימר —

הברכה מהמאכל, ומשום כך הוכרחו לפרש שהטעם שמברכים על שתייתא שהכל אינו מחמת שהיא לרפואה אלא משום שהיא לשתייה.

ובדעת הראשונים החולקים על תוספות ורבינו יונה יש לומר כפי שכבר ביאר הרשב"א, שחלוקה היא ה"שתייתא" שאין דרך בני אדם בריאים לשתותה להנאתם ולכן הסיבה שהיא עומדת לרפואה מגרעת ממנה את חשיבות הברכה וברכתה "שהכל", מה שאין כן שמן המעורב באניגרון גם אנשים בריאים נהנים משתייתו ואינו מיועד אך ורק לחולים ולכן אף כששותה אותו לרפואה אין זה מגרע ממנו חשיבות הברכה וברכתו "בורא פרי העץ".

להלכה: השולחן ערוך (סימן ר"ד ס"ח) פסק כדעת התוספות ורבינו יונה שמאכל או

11. כך פירשו הרשב"א הרא"ה הריטב"א והמאירי, ואולם התוספות (ד"ה והא) ורבינו יונה פירשו שהטעם שמברכים על שתייתא רכה "שהכל" הוא משום שעומדת לשתייה, ולשון הגמרא "רכה, לרפואה קא עבדי לה" מתפרש לדבריהם, שאם השתייתא רכה כפי שרגילים לעשותה לרפואה, ברכתה שהכל אף אם שתאה להנאתו.

הב"ח (ר"ח) מבאר שהטעם שהתוספות ורבינו יונה לא פירשו את דברי הגמרא כפשוטם שברכתה שהכל משום שהיא עומדת לרפואה, הוא משום שהוקשה להם מדין שמן המעורב באניגרון המבואר בגמרא לעיל (לו א) שברכתו "בורא פרי העץ" אף ששותים אותו לרפואה, הרי ש"רפואה" אינה מהווה סיבה לגרע את